

IMPACTUL TRANSFORMĂRILOR SOCIALE ASUPRA ORIENTĂRII VALORICE A TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Diana CHEIANU, Anastasia OCERETNÎ

Catedra Sociologie

Social and economical transition is a critical process, which affect all individuals. In this article, the authors present an analysis of Moldovan youth's values and elucidate the impact of transition on establishment of social values. The youth views were collected through the method of individual in-depth interview that help authors to understand youth perception of social life and values in contemporary world.

Valoarea semnifică opinii, aprecieri generale și abstracte despre ceea ce este important și de prețuit în viață. Filosofii înțeleg valorile ca scopuri ideale. Sociologii pun accentul pe valori ca necesități ale indivizilor, analizând impactul valorilor asupra comportamentului indivizilor.

Una dintre definițiile importante date valorii în cadrul sociologiei este cea a lui S.Kluckhohn, conform căreia valoarea este o „concepție, explicită sau implicită, distinctivă pentru un individ sau grup, cu privire la ceea ce este dezirabil, care influențează selecția modurilor, mijloacelor și scopurilor disponibile ale acțiunii” [1]. Această definiție surprinde latura acțională a conceptului de valoare.

Valorile servesc drept criterii evaluative în relațiile interpersonale socioafective, în percepția Eu-lui, în aprecierea Celuilalt. Adeseori, valorile devin standarde sau criterii în funcție de care se desfășoară procesul decizional, ce rezolvă conflictele exterioare, dar mai ales interioare.

Orientarea valorică individuală, conform concepțiilor lui G.Allport și J.Nuttin, constituie un dat subiectiv, ceva interior, care acționează ca un vector motivațional, determinând comportamentul uman. În acest mod, valorile sunt cele care dau unitate și consistență persoanei.

În concepția lui L.Grunberg, valoarea este „relația socială în care se exprimă prețuirea acordată unor obiecte sau fapte, în virtutea unei corespondențe – istoricește determinate de mediul sociocultural – a însușirilor lor cu trebuințele unei comunități umane și idealurile generate de acestea” [2]. Interesant în această definiție este faptul că autorul analizează valoarea ca o relație socială, ca un raport între două entități, punând accentul pe comunitatea umană, deoarece nu individul este cel care impune valoarea, ci grupul de indivizi, comunitatea.

În toate cazurile **valorile sunt elemente ce țin de contextul sociocultural**, sunt însoțite de varianta lor interiorizată la nivelul personalității.

Notele fundamentale ale conceptului de valoare sunt: *generalitate și centralitate în universul spiritual-simbolic al societății și în structura personalității umane, standarde (criterii evaluative) ale acțiunilor umane, vectori motivaționali care determină și orientează acțiunea, accentuatul lor caracter conștient, deliberat, în sensul de adeziune „la ceea ce este de dorit”* [3].

Independența Republicii Moldova a produs schimbări în sistemul de valori ale populației: a diminuat și a anulat unele valori, a favorizat apariția unor valori noi, a impus reevaluarea valorilor „învechite”. În prezent, sistemul de valori își lărgeste orizontul prin preluarea unor valori, comportamente din lumea occidentală.

Viața în Republica Moldova în perioada de tranziție a devenit un „laborator” natural, în care sunt testate și create interacțiuni între indivizi, familii, comunități, apar diverse contradicții și variabile formative. În aceste circumstanțe, se observă schimbări la nivel de valori care reprezintă fundamentul pe care se construiesc proiectele noastre de viață, dar și la nivel de strategii pe care le adoptăm pentru atingerea scopurilor. **Valorile** sunt importante ca **referințe normative** pentru tot ce facem ca indivizi, dar și pentru tot ce se întâmplă într-un moment dat cu o națiune, pentru că dezacordul și acordul manifestat în cadrul unei națiuni asupra unor norme sociale afectează capacitatea sa de mobilizare, acționând în calitate de factori de accelerare ori de frânare a dezvoltării sale.

Într-un context complex al tranziției Republicii Moldova de la sistemul sovietic la cel democratic, cunoașterea exactă a instituțiilor care produc ori mențin valorile sociale înseamnă la fel de mult pentru prosperitatea acestei societăți ca și produsele de primă necesitate – pâinea și apa. Aceasta din cauză că **valorile determină felul în care cunoștințele și capacitățile societății sunt folosite și valorizate eficient sau mai puțin eficient.**

Analiza valorilor ne readuce de fiecare dată la familie, la mediul social-economic în care subzistă indivizii, pentru că dezvoltarea economică este proporțională existenței unor valori corespunzătoare la nivelul instituțiilor primare.

Orientarea dominantă a valorilor într-o anumită societate indică un anumit grad de dezvoltare economică și socială, dar și un anumit potențial al direcției preferate. Astfel, cunoscând ordinea în care individul și familia din care face parte își proiectează valorile, putem explica și descrie direcția de dezvoltare a societății respective, problemele care pot apărea în mod necesar și pentru care trebuie să fim pregătiți.

Conform datelor Barometrului de Opinie Publică (martie 2009), 47% din populația țării sunt nemulțumiți de felul în care trăiesc, acest indice fiind în creștere lentă în ultimii doi ani. Nemulțumirile populației sunt legate, în primul rând, de *insuficiența banilor* (86% se declară nu prea mulțumiți sau deloc mulțumiți), *curățenia/îngrijirea localității în care trăiesc* (74%), *viața politică din țară* (73%) și *asistența medicală* (70%) [4]. Deși condițiile de trai din țară sunt foarte dificile, 55% din respondenți nu și-ar schimba locul de trai în favoarea altei țări, dacă ar avea o astfel de posibilitate.

Datele colectate în cadrul studiului „**Tranziții ale copilăriei și tinereții într-o societate în schimbare: cazul Republicii Moldova**” scot în evidență o schimbare a valorilor tinerilor după obținerea independenței Republicii Moldova. Majoritatea tinerilor intervievați înaintea în prim-plan **dorința spre o viață mai îndestulată, prestigiul social, condiții de trai, de muncă și odihnă mai bune**: „*Vreau să am un salariu bun, o casă bună*” (IIA rural_agric_f_ro_1); „*Vrem ceva mai bun...chiar și aici, la țară, condițiile mai bune să fie, să progreseze satul, să nu rămână la acest nivel, că se poate multe de făcut...*” (IIA rural_angajat_m_ro_1).

Dorința omului de a avea condiții mult mai bune decât predecesorii săi a existat oricând, doar că după căderea sistemului sovietic această dorință a căpătat o importanță deosebită, întrucât tinerii nu-și pot permite să procure un apartament sau să-și construiască o casă, iar având acces la sursele de informare și la noile tehnologii informaționale cunosc standardele de viață existente în alte societăți, tinzând spre acestea.

În același timp, tinerii înșiși se cataloghează ca fiind lipsiți de valori autentice, de un ideal spre care să tindă: „*Tinerii noștri nu au valori pozitive, ei nu au un exemplu de urmat, nu au un ideal*” (FG 11, rural, f, 25-30).

Tinerii își leagă viitorul de posibilitatea de a obține studii, acestea constituind o valoare importantă în viața lor, un mijloc de asigurare a unei vieți mai bune: „*Dacă noi, tinerii, nu vom avea posibilitatea de a intra la o școală, ...nu ne vom putea asigura un viitor*” (E_LT_Cantemir_15). Însă, chiar dacă **studiile** sunt considerate importante pentru succesul tinerilor, ele nu asigură un „*viitor luminos*”, deoarece absolvenții instituțiilor de învățământ nu au un loc de muncă garantat. În perioada sovietică, tinerii, după finisarea unei instituții de pregătire profesională, erau repartizați la muncă, le era asigurat un loc de muncă. În prezent, însă, instituțiile de învățământ nu au această obligațiune – „*atunci nu era problema să te angajezi în câmpul muncii, când terminai studiile – universitatea singură te angaja, astăzi însă lucrurile stau altfel, universitatea nu mai face acest lucru*” (IIA urban_stud_m_ro_2).

Independența financiară este o altă valoare caracteristică tinerilor, care îi motivează să muncească: „*Aș face tot posibilul ca tinerii să poată munci în afara orelor, ca să aibă bani de buzunar*” (E_ScP_nr6_Chișinău_8); „*Tare mult doresc să nu lucrez cu părinții, să nu depind de ei, să lucrez singur, ca să am banul meu și să mă ridic financiar*” (IIA rural_agric_m_ro_1). Dar, tinerii sunt nemulțumiți de salariile pe care le au, deoarece acestea nu le pot asigura un trai decent.

Datele studiului denotă că **munca** este percepută de tineri ca o valoare importantă în devenirea lor ca cetățeni destoinici, împliniți: „*Munca, într-adevăr, este importantă în viața unui om, mai ales când te ocupi cu plăcere de ea, este crucial să te poți dezvolta muncind*” (IIA rural_părinte_f_ru). Valorizarea muncii este mai des întâlnită în rândul tinerilor din mediul rural decât în al celor din mediul urban. Acest fapt poate fi explicat prin încadrarea în diverse munci a copiilor de la sate de la o vârstă fragedă, dar și prin existența unor altor valori și preocupări în rândul tinerilor de la orașe. În același timp, tinerii înțeleg că există o legătură directă între muncă și prosperitate: „*...Munca este temeliea vieții. Numai muncind ne vom asigura un trai decent*” (E_ScP_nr1_Cahul_4). Dar, se observă tendința că tinerii caută să se implice tot mai mult în munci ușoare, dar bine plătite, deci să obțină bani fără eforturi: „*Astăzi e foarte greu să atragi studentul, adică tânărul, într-o activitate, să-l implici în lucru, dacă el vede că nu este profitabil. Tinerii astăzi sunt materialişti*” (IIA urban_stud_f_ro_1).

Interviurile desfășurate în rândul tinerilor din mediul rural scot în evidență faptul că ei nu mai doresc să fie încadrați în munci agricole, considerând acest gen de muncă ca fiind înjositor pentru ei. Studiile le-au schimbat într-o oarecare măsură planurile și idealurile: „*Satul puțin s-a dezvoltat, locuri de muncă sunt, dar pe câmp, ...eu însă socot o înjosire. Atâta am învățat și acum să mă duc să lucrez pământul?*” (IIA rural_angajat_m_ro_2).

Această situație este explicată prin faptul că munca „la câmp” este grea și necesită forță fizică; plus la aceasta, durata zilei de muncă uneori este de 10-12 ore: „Nu v-ar plăcea să vă sculați la 5 dimineața să plecați în câmp. Știți ce condiții poți avea pe deal. Plus la asta, târziu ne culcăm și la amiază nu avem odihnă și cred că la nimeni nu i-ar plăcea asta...” (IIA rural_agric_m_ro_1). Nedorința de a lucra pământul este fundamentată pe lipsa utilajelor mecanizate de ultimă generație. Tinerii au menționat necesitatea îmbunătățirii echipamentelor și utilajelor care să le ușureze munca: „Munca în câmp este grea, mai ales pentru femei. Te dor mâinile, picioarele, doar toată ziua ești în picioare. Dar la noi totul se face cu mâinile, nu este nici un fel de tehnică” (IIA rural_agric_f_ru).

În același timp, studiul denotă că sunt tineri care totuși iubesc această muncă. Ei venerează munca lor datorită legăturii strânse cu mediul natural: „... este o atracție prin faptul că zi de zi stai în sânul agriculturii. Vezi cu ochii tăi cum se ridică, răsare tot ce pui cu mâna ta, urmărești cum cresc plantele și cred că anume asta este ceea ce te face să te simți mai altfel” (IIA rural_agric_m_ro_1). În acest context, subliniem că tinerii, în special din mediul rural, necesită a fi motivați. Ei doresc să lucreze, să investească într-o afacere și să rămână în țară, dar au nevoie de susținere din partea statului.

Lipsa locurilor de muncă, salariile mici explică exodul masiv al tinerilor la muncă peste hotare. Tinerii intervievați au remarcat că migrația este o problemă de ordin național: „Chiar dacă unii încep universitatea având vreo sursă de undeva, nu toți o termină. Și dacă o termină, slabe sunt șansele de a se angaja la lucru. Deseori ieșirea din situație este plecarea peste hotare” (E_LT_Cantemir_15). Ei consideră, desigur eronat, că peste hotarele țării pot să obțină mult mai ușor venituri mai mari, din care cauză și sunt tentați să plece peste hotare.

Cei ce fac parte din generațiile de la sfârșitul secolului XX – începutul secolului XXI sunt orientați în mare parte spre consumul neproductiv, spre a activa fără a depune mari eforturi. Această situație este condiționată în special de **modelele** perpetuate și larg vehiculate printre părinți, rude, prietenii plecați peste hotare: „Foarte mulți tineri au modele de astea: au plecat, plec și eu.” (FG 11 rural, f, 25-30).

Rarele modele de bunăstare printre familiile cu migranți la nivel de societate sau comunitate îi motivează pe tineri să se orienteze spre a pleca peste hotare: „Foarte mulți tineri din sat sunt plecați... Ne deosebim după bogăție. Ei sunt mai avuți. Iar noi, dacă n-avem puterea ceea ...” (IIA rural_agric_f_ro_1). Astfel, tânărul rămas în localitate se consideră marginalizat, inferior din punct de vedere material.

Tinerii intervievați, îndeosebi cei din mediul rural, au menționat că dorința de a-și acumula bunuri lucrând fie și „la negru” în străinătate cultivă la o parte din tineri individualismul/egoismul: „Am mulți cunoscuți care sunt foarte egoiști, spre deosebire de mine, și lor le merge foarte bine. Acum fiecare are grijă numai de sine” (IIA rural_părinte_m_ro_2).

De menționat că tinerii conștientizează **impactul negativ al plecării peste hotare**, în mod special asupra familiei și tinerei generații: destrămarea familiilor: „Familia mea s-a distrus din cauza migrației. Soțul a plecat ca să facă bani pentru apartament în Chișinău...și și-a găsit pe cineva acolo...A abandonat familia, nu se interesează de copil” (FG 4, urban, mixt, 25-30); „Cunosc un caz când o femeie a lăsat 5 copii (cel mai mic de 7 luni) și a plecat în Italia. A sunat de vreo 2-3 ori după ce a plecat. După aceasta i-a trimis soțului divorțul, și atât. A lăsat 5 copii” (FG 4, urban, mixt, 25-30); slăbirea controlului asupra copiilor: „Cunosc cazuri când copiii, după ce părinții au plecat la muncă peste hotare, au abandonat studiile” (FG 2, rural, f, 16-24); înrăutățirea stării de sănătate a părinților și a tinerei generații: „Despărțirea părinților..., iar ulterior divorțul acestora dăunează psihicul atât al copiilor, cât și al unor părinți” (IIA rural_părinte_f_ro2).

Familia ocupă un rol important în scara valorică a tinerilor. Ea rămâne pentru tineri locul de refugiu, de regăsire. Atunci când tinerii nu reușesc să-și ajute familia, ei se simt frustrați; or, legăturile familiale pentru moldoveni, în general, sunt de o importanță majoră.

Familia este cea care transmite generațiilor tinere valorile naționale și general umane, lucru apreciat înalt de tineri: „Ne-au învățat ... să avem credință în Dumnezeu, să avem o cultură, să ne iubim strămoșii, buneii. Avem buneii și avem la cine să tragem” (IIA urban_stud_m_ro_1).

Această relație se întrevide atunci când tinerii sunt puși în situația de a pleca peste hotare. În acest caz, familia este veriga de legătură și de motivare a tinerilor de a rămâne alături de cei dragi: „Tare aș vrea să fac ceva ca să schimb viața familiei mele.... Dintr-o parte, m-aș duce, dar nu pot lăsa familia, copilul...” (IIA rural_agric_f_ro_1).

În unele cazuri familia este mai mult importantă decât banii câștigați peste hotare, fapt apreciat mai ales de tinerii căsătoriți din mediul rural: „Aici am părinți, am totul și cred că dragostea în familie este mult mai prețioasă decât banii!” (IIA rural_părinte_f_ro_2).

Situația social-economică precară din țară influențează negativ asupra comportamentelor demografice ale tinerilor. Cu toate că ei doresc să se căsătorească, conștientizează că este dificil, mai ales din punct de vedere financiar: „*E greu să-ți crezi o familie în Moldova, aceasta din cauza problemelor financiare, celor legate de locuință... Până acum sunt celibatar*” (FG 10, urban, m, 25-30).

Datele studiului scot în evidență faptul că în familiile tinere este perpetuat modelul tradițional de familie, acest fapt fiind observat, în special, din relațiile stabile în rândul familiilor din mediul rural. „*Multe mă învață. Mă învață cum să fac asta, asta. Așa-i el și eu socot că el e bărbat, e capul familiei...*” (IIA rural_agric_f_ro_2).

Modelul tradițional se desprinde și din viziunea asupra numărului de membri într-o familie. În concepția tinerilor, o familie completă este compusă nu doar din soți, dar și din copii: „*Familia nu cuprinde doar soțul și soția. Ca familia să fie completă trebuie să fie și copii. Nu mai mult de trei și nu mai puțin de doi*” (IIA rural_agric_m_ru).

Tinerii moldoveni apreciază **relațiile de prietenie**. Acestea sunt prezente între tinerii de la sate, care se ajută între ei, își petrec timpul liber împreună: „*La sat, dacă trăiești aici mult timp, te bazezi pe prieteni, rude. Te simți ca într-o familie, te ajuți*” (IIA rural_agric_m_ro_1). În discuțiile purtate cu tinerii de la oraș nu s-a putut desprinde o relație deosebită cu prietenii, acest subiect lipsind de pe agenda lor, fapt explicat prin restrângerea rețelei sociale a tinerilor din mediul urban.

Sănătatea este o valoare prioritară pentru mulți tineri. „*Îs fericit că sunt sănătos și trăiesc. Sănătatea este cea mai importantă. Îmi doresc să fie sănătoși apropiații mei, familia mea*” (IIA rural_agric_m_ru). Această viziune ne permite să înțelegem sentimentul coeziunii sociale la tineri manifestat prin bunăvoință și empatie față de ceilalți.

Siguranța copiilor și controlul social prin care se poate obține aceasta sunt alte valori ale tinerilor. Aceștia sunt îngrijorați de bolile sociale, comportamentul deviant care pune în pericol siguranța și viața celorlalți. Unii tineri intervievați au menționat că s-au implicat în a atenționa autoritățile asupra viciilor sociale în rândul tinerilor: „*Știți, tare mult suferim pentru asta. Eu, de pildă, nu pot fi indiferentă, nu pot sta deoparte... de aceea ne-am pus în plan să scriem petiții*” (IIA rural_agric_f_ro_2). Astfel, se observă o atitudine nepermisivă din partea tinerilor față de anumite probleme sociale; în unele cazuri putem vorbi chiar despre inițiativă civică în rândul tinerilor, de compasiune pentru ceea ce se întâmplă în jur.

Tinerii din Moldova sunt preocupați și de starea sanitară, de starea ecologică a localității, valori întâlnite în mod special în rândul elevilor: „*Aș vrea să li să pună amendă celor care aruncă gunoi, care taie copacii, care ard pădurile. Aș mai vrea să opresc corupția din țară, căci unde și te-ai adresa se cer bani*” (E_ScP_nr.24_Chișinău_9).

Munca în folosul comunității îi interesează pe tineri într-o măsură mai mică, ei așteptând un imbold din exterior: „*M-aș implica în munca în folosul comunității, dar nu-mi propune nimeni*” (IIA rural_părinte_f_ro_2). În același timp, tinerii constată faptul că generației de astăzi îi lipsește spiritul solidarității și al coeziunii sociale, ceea ce îi face să se izoleze: „*Practic nu există o solidaritate între tineri, o voce a tinerilor*” (FG 11, rural, f, 25-30).

Deși există o multitudine de probleme cu care se confruntă astăzi tinerii, unii din ei sunt înzestrați cu sentimentul patriotismului, **se mândresc cu localitatea și țara lor**: „*Zona în care mă aflu e tare frumoasă și sunt mândru că m-am născut aici*” (IIA rural_agric_m_ro_2). Pe de altă parte, se observă tendința de **devalorizare a vieții rurale**, tinerii percepend satul ca mediu în care nu au perspective, posibilități de afirmare: „*Majoritatea din cei care își permit să termine pe undeva o școală pleacă, pentru că nu au viitor aici în sat*” (IIA rural_agric_m_ro_1). Satul prezintă interes pentru tineri doar sub aspect ecologic (aer curat, fructe, legume etc.).

Pe lângă lipsa locurilor de muncă, printre cauzele care determină tinerii să plece din sat se enumără condițiile grele de lucru și infrastructura nedezvoltată, lipsa mijloacelor de comunicare, de legătură cu centrele raionale, lipsa centrelor culturale: „*Activități interesante nu prea sunt pentru tineri. Aș vrea să trăiesc ca la oraș, să merg la concerte, la teatru, la film*” (IIA rural_angajat_f_ro_2).

Mulți poartă nostalgia anilor '80-90 ai secolului XX, când în sate existau case de cultură, cinematografe, funcționau bibliotecile. Dacă în anul 1995 în localitățile rurale funcționau 1361 de biblioteci, atunci în 2006 numărul acestora era de 1227. Același situație se regăsește și la capitolul cinematografe și instalații cinematografice: dacă în anul 1995 în republică funcționau 671 cinematografe, dintre care 600 la sate, atunci în anul 2005 funcționau doar 57, dintre care doar 25 în localitățile rurale.

Pentru o mică parte din tineri satul prezintă perspective de manifestare profesională și loc în care multe pot fi realizate, dar atragerea tinerilor la sate necesită investiții majore din partea statului. Tinerii au sesizat diferențe substanțiale între modul de trai la sate și la orașe, fapt ce le provoacă frustrări și decepționări în perceperea viitorului.

Tinerii, în special cei din mediul rural, percep lipsa acută de instituții de recreare, ceea ce se reflectă asupra personalității acestora. Singurul local de distracție, în special pentru cei de la sate, rămâne a fi barul: „*Tineretul n-are unde se duce, el se duce la bar...*” (IIA rural_angajat_m_ro_1). Comparativ cu tinerii de la sate, cei de la oraș dispun de o vastă gamă de instituții culturale și de divertisment pe care pot să le viziteze: „*În oraș ai o mulțime de posibilități de a-ți petrece timpul liber: Internet la fiecare intersecție, cafenele, pizzerii, baruri, localuri pentru orice gust: pentru iubitori de muzică rock, amatorii de muzică clasică, jazz etc.; sunt teatre, cinematografe în fiecare din sectoarele capitalei, bowling, biliard, săli de forță pentru tineri*” (IIA urban_șomer_f_ru), dar nefrecventarea acestora în masă de către tineri este cauzată de lipsa de resurse financiare: „*Numai că există o problemă serioasă în acest sens: toate acestea costă, și nu ieftin*” (IIA urban_șomer_f_ru).

Astfel, pe de o parte, tinerii de la sat sunt lipsiți de servicii culturale, iar tinerii de la oraș, cu toate că au acces la diverse servicii de acest gen, nu dispun de resurse financiare suficiente care le-ar favoriza accesul.

Slaba funcționare sau inexistența instituțiilor culturale contribuie la creșterea manifestărilor comportamentale deviate în rândul tinerilor, fapt perceput dureros de majoritatea tinerilor intervievați. Astfel, în rândul tinerilor se observă creșterea și răspândirea unor fenomene negative, precum: **consumul de alcool** – „*el e în clasa a 9-a, dar deja ia 50 de grame de votca*” (IIA rural_angajat_m_ro_1); **fumatul** – „*multe fete, chiar și prietene de-ale mele fumează...*” (IIA rural_agric_f_ro_2); **consumul de droguri** – „*la noi în sat sunt foarte mulți narcomani*” (IIA rural_agric_f_ro_2).

Tineretea semnifică un stadiu în dezvoltarea umană, o perioadă de tranziție către condiția de adult. Tineretea este o perioadă a cristalizării viitorului status al persoanei, a formării unui stil de viață și a unei orientări profesionale, culturale, valorice, a formării tânărului ca personalitate cu succese etc. Ca orice ființă umană, tinerii doresc siguranță atât în prezent, cât și în viitor. Or, faptul că tinerii nu dispun de strictul necesar se reflectă asupra afirmării lor ca persoană activă social, generând nesiguranță în viitor: „*...nu am casă, nu am masă, nu am... Asta mă deranjează cel mai tare...*” (IIA rural_angajat_m_ro_2).

Fericirea, în viziunea tinerilor, este condiționată de o multitudine de factori, care vin să accentueze unele din valorile menționate anterior. Astfel, fericirea este determinată de **existența unui post de muncă** – „*să am un post de muncă, să am o ocupație*” (IIA rural_angajat_f_ro_2); **bunăstarea materială** – „*bani nu mulți, dar îndeajuns*” (IIA rural_părinte_f_ro_2); **posibilitățile de a-și ajuta părinții** – „*să pot să îmi ajut părinții*” (IIA rural_angajat_f_ro_2); **întemeierea unei familii și prezența copiilor** – „*am copii...soful mă iubește ...*” (IIA rural_agric_f_ro_2); **sănătatea** – „*sunt fericit că sunt viu și sănătos*” (IIA rural_agric_m_ru); **dragostea** – „*dragostea tot este importantă...*” (IIA rural_părinte_f_ro_2); **speranța** – „*faptul că mă gândesc că mâine voi trăi mai bine*” (IIA rural_agric_m_ro_1).

Studiul realizat scoate în evidență faptul că scara valorică a tinerilor din Republica Moldova este într-o continuă schimbare, determinată de modificarea structurii sociale, a modelelor de identificare a tinerilor. Tranziția a determinat o inegalitate la nivel de oportunități sociale în ceea ce privește tinerii de la sat și cei de la oraș, în special în ceea ce privește condițiile de trai, posibilitățile de angajare în câmpul muncii și de petrecere a timpului liber.

Constatăm că tinerii secolului XXI sunt materialişti, ei doresc să dețină un loc de muncă bine plătit, să aibă un loc de trai unde să-și poată întemeia familia. În același timp, observăm la ei și unele valori spirituale, precum cele de prietenie, ajutor reciproc, patriotism, doar că acestea sunt umbrite de cele materiale.

În acest context, menționăm că este necesar ca instituțiile de învățământ, mass-media să se implice cu abnegație în promovarea valorilor naționale, a modelelor demne de urmat pentru tineri, iar administrația publică centrală și locală să creeze locuri de muncă, să susțină antreprenoriatul și să îmbunătățească infrastructura culturală (case de cultură, centre de creație și agrement pentru tineri), în special, în mediul rural.

Bibliografie:

1. Kluckhohn S. The study of culture // Lerner D., Lasswell H. The Policy Sciences. - CA Stanford University Press, 1951.
2. Grunberg L. Axiologia și condiția umană. - București, 1972.
3. Iluț P. Valori, atitudini și comportamente sociale. - Iași, 2004.
4. Barometrul de Opinie Publică, Martie 2008. - Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2008.
5. www.statistica.md
6. 100 cele mai presante probleme ale Republicii Moldova în 2007. - Chișinău, 2008.

Prezentat la 10.04.2009